

geschiedenis en staatsinrichting CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het bij de toets behorende correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden met inachtneming van het correctievoorschrift toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen.

In dat geval houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 62 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- De vakinhoudelijke argumenten waarvan sprake is in de algemene regel 3.3 moeten voor het vak geschiedenis en staatsinrichting afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijk verantwoorde publicaties.
- Indien in een antwoord 'voorbeeld van een juist antwoord' staat, bevat het antwoord **voorbeelden** van juiste antwoorden. Het is **geen** opsomming van alle denkbare juiste antwoorden.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Staatsinrichting van Nederland

1 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de indieners gebruikmaakten van het recht van petitie (of een omschrijving daarvan).

2 maximumscore 2

- (grondrecht) 3 (= recht op vrijheid van godsdienst) 1
- (grondrecht) 4 (= recht op vrijheid van onderwijs) 1

Vraag	Antwoord	Scores
3	maximumscore 2 Bij verandering 1 hoort artikel e. Bij verandering 2 hoort artikel c. Bij verandering 3 hoort artikel a.	
	indien drie antwoorden juist	2
	indien twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0
4	C	
5	D	
6	maximumscore 2 Voorbeeld van een juist antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> • De partijleider was het eens met het voorstel om de leerplicht in te voeren, omdat arbeiders(kinderen) dankzij onderwijs meer/betere kansen zouden krijgen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Het inkomen van de arbeiders neemt af, omdat kinderen (nu ze geen kinderarbeid meer verrichten) geen bijdrage meer leveren aan het gezinsinkomen 	1
7	C	
8	A	
9	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • (bewering) 3 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • (bewering) 5 	1
10	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat de ministers eigenlijk hadden moeten aftreden vanwege de ministeriële verantwoordelijkheid / de (politieke) verantwoordelijkheid hadden moeten nemen voor de uitspraken van het staatshoofd.	
11	D	
12	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Bij afbeelding 2 hoort de uitvoerende macht 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Bij afbeelding 3 hoort de wetgevende macht 	1
13	B	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Historisch overzicht vanaf 1900

14 D

15 C

16 **maximumscore 1**

Eerst afbeelding 3, dan 1, daarna 2 en ten slotte 4.

Opmerking

Er is maar één juiste volgorde.

17 B

18 **maximumscore 2**

- Strafbepaling die op de poster staat: gebiedsafstand (of een voorbeeld daarvan) 1
- Strafbepaling die niet op de poster staat: (bijvoorbeeld) herstelbetalingen / demilitarisatie / inkrimping van het leger 1

19 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Veel boeren in de Sovjet-Unie kregen in de jaren dertig te maken met terreur, omdat de overheid de boeren van bovenaf dwong om aan de **collectivisatie** mee te doen. Omdat veel boeren zich tegen deze collectivisatie verzetten, kwamen ze in **strafkampen** terecht.

Opmerking

Alleen als de begrippen in een juiste onderlinge samenhang en betekenis worden gebruikt, wordt 1 scorepunt toegekend.

20 **maximumscore 2**

- (begrip) 3 (= indoctrinatie) 1
- (begrip) 5 (= propaganda) 1

21 **maximumscore 2**

- (gebeurtenis) 2 1
- (gebeurtenis) 3 1

22 E

23 **maximumscore 2**

- (begrip) 4 (= propaganda) 1
- (begrip) 5 (= totale oorlog) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

24 B

25 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

De reden voor de opdracht was dat de Nederlandse regering wilde voorkomen dat de Japanners de olieraffinaderij in handen kregen (en konden gebruiken bij de oorlogvoering) / het Japanse leger (tijdens de opmars in Indonesië) wilde tegenwerken.

26 B

27 **maximumscore 1**

de Hongerwinter

28 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

De bron is betrouwbaar voor dit onderzoek, omdat de verteller een ooggetuige/tijdgenoot is.

29 **maximumscore 2**

Bij 5 mei hoort gebeurtenis e (= Nederland herdenkt officieel de bevrijding).

Bij 10 mei hoort gebeurtenis c (= Duitsland valt Nederland binnen).

Bij 6 juni hoort gebeurtenis a (= De geallieerde legers vallen Frankrijk binnen in Normandië).

Bij 6 augustus hoort gebeurtenis b (= De Verenigde Staten gooien een atoombom op Hiroshima).

indien vier antwoorden juist

2

indien drie of twee antwoorden juist

1

indien minder dan twee antwoorden juist

0

30 **maximumscore 1**

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- militarisme
- nationalisme
- wraakgevoelens
- de betekenis van economische belangen (zoals grondstoffen, concurrentie)
- het falen van de diplomatie

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

31 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Een politiek argument om niet met Soekarno te spreken is zijn samenwerking met de Japanners/het uitroepen van de Republiek (wat wordt gezien als een onwettige daad/collaboratie) 1
- De besprekingen zullen dan waarschijnlijk mislukken, omdat Soekarno een erkend nationalistisch leider was / veel aanhang genoot onder de Indonesische bevolking / de Republiek Indonesië had uitgeroepen 1

32 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Foto 1 is volgens de regering niet geschikt, omdat de Nederlandse regering niet wilde dat de indruk ontstond dat Soekarno een grote aanhang had / omdat Soekarno de leider was van een nationalistische beweging die wilde dat Indonesië onafhankelijk zou worden 1
- Foto 2 is volgens de regering wel geschikt, omdat hierdoor de nationalistinnen in verband konden worden gebracht met de communisten (wat tijdens de Koude Oorlog als negatief werd beschouwd) 1

Opmerking

Alleen als na een juiste keuze een juist argument volgt, wordt 1 scorepunt toegekend.

33 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat het hier gaat om het verdeelingsplan (voor Palestina) van de Verenigde Naties (van 29 november 1947).

34 maximumscore 1

het Warschaupact

35 A

36 maximumscore 2

- Bij verhaal 1 hoort de Blokkade van Berlijn / de luchtbrug 1
- Bij verhaal 2 hoort de bouw van de Berlijnse Muur 1

37 maximumscore 1

van Egypte en van Israël

Opmerking

Alleen als beide landen juist zijn, wordt 1 scorepunt toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
38	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De mannen zijn afgebeeld als bokkers, omdat ze vijanden zijn / omdat ze in het verleden oorlog hebben gevoerd / omdat de onderhandelingen moeizaam verlopen • Ze dansen, want ze zijn bezig met het (uiterst gevoelige) proces om vrede te sluiten (in Camp David) / want ze zijn tot elkaar veroordeeld/ze moeten samen verder (om samen vrede te bereiken) / want ze staan op het punt een akkoord te sluiten 	<p>1</p> <p>1</p>
39	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ontwikkeling: ontzuiling Een voorbeeld hiervan is de Volkskrant die niet meer katholiek is, of: protestantse kinderen die naar openbare scholen gaan. – ontwikkeling: opbouw van de verzorgingsstaat Een voorbeeld hiervan is de invoering van de AOW (of andere sociale wetten). – ontwikkeling: Tweede Feministische Golf Een voorbeeld hiervan is de strijd voor het recht op betaald werk/gelijke beloning. <p><i>Opmerking</i> <i>Alleen als na een ontwikkeling een historisch juist voorbeeld volgt, wordt 1 scorepunt toegekend.</i></p>	
40	<p>maximumscore 1</p> <p>koningin Juliana</p>	
41	<p>maximumscore 1</p> <p>Eerst omschrijving 3, dan 2, vervolgens 4 en ten slotte 1.</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Er is maar één juiste volgorde.</i></p>	
42	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • land: de Sovjet-Unie • politiek systeem: het communisme 	<p>1</p> <p>1</p>
43	<p>maximumscore 1</p> <p>Eerst gebeurtenis 2, dan 4, vervolgens 3 en ten slotte 1.</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Er is maar één juiste volgorde.</i></p>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

44 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- historische gebeurtenis: de bouw van de Berlijnse Muur/de Cubacrisis 1
- Deze gebeurtenis zorgde voor pessimisme, want hierdoor werd het wantrouwen tussen de Sovjet-Unie en de Verenigde staten groter / dreigde er een kernwapenoorlog / was er sprake van een Koude Oorlog 1

of

- historische gebeurtenis: de oliecrisis 1
- Deze gebeurtenis zorgde voor pessimisme, want hierdoor werd alles (producten en diensten) duurder / dreigde er werkloosheid 1

of

- historische gebeurtenis: herleving van het nationalisme in verschillende (Oost-)Europese landen 1
- Deze gebeurtenis zorgde voor pessimisme, want hierdoor ontstond onrust in verschillende (Oost-)Europese landen/de Sovjet-Unie 1

of

- historische gebeurtenis: de (terroristische) aanslag op de Twin Towers in New York/11 september 2001 1
- Deze gebeurtenis zorgde voor pessimisme, want hierdoor ontstond de oorlog tegen terreur / ontstond er wantrouwen tussen verschillende bevolkingsgroepen/religies 1

Opmerking

Alleen als na een juiste historische gebeurtenis een juiste verklaring volgt, wordt het tweede scorepunt toegekend.

45 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat het gaat om de aanslag(en) op 11 september (2001)/de Twin Towers in New York.

46 C

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinerator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 26 juni.

6 Bronvermeldingen

- bron 1 naar: D. Verhoeven, Ter vorming van verstand en hart: lager onderwijs in oostelijk Noord-Brabant ca. 1770-1920, Hilversum 1994, pag. 109.
- bron 2 naar: Limburgsch Dagblad, 15 januari 1948, pag. 2.

- bron 3 naar: NRC, 26 mei 1869
- bron 4 naar: De Tijd, 19 mei 1899
- bron 5 naar: http://www.parlement.com/id/vg09lky9liyz/p_blusse_van_oud_alblas
- bron 6 A. van Hulzen, Vaderlandse geschiedenis, deel 2, Groningen 1970, pag. 208.
- bron 7 De Notenkraaker, 14 februari 1914
- bron 8 afbeelding 1: <https://www.jfr.nl/p:3/1>
 afbeelding 2: <http://www.nrc.nl/nieuws/2014/09/13/coalitie-ziet-nieuwe-hervormingsagenda-stranden/>
 afbeelding 3: <http://www.nrc.nl/wp-content/uploads/2011/09/tweedekamer.jpg>
- bron 9 naar: <http://www.npogeschiedenis.nl/nieuws/2008/mei/Zestig-jaar-Isra-l-Het-zionisme-van-Theodor-Herzl.html>
- bron 10 naar: W. Melching en M. Stuivenga, Ooggetuigen van de Eerste Wereldoorlog in meer dan honderd reportages, Amsterdam 2007, pag. 38/39.
- bron 11 A. Doedens en L. Mulder, Verstoorde vrede. Nederland tijdens de Eerste Wereldoorlog in beeld, 2014 Zutphen, pag. 35, 155, 163 en 166.
- bron 12 naar: <http://www.wereldoorlog1418.nl/wilson/index.html>
- bron 13 naar: <http://media.digitalpostercollection.com/2015/11/1919-Was-wir-verlieren-sollen.jpg>
- bron 14 naar: S. Alexijevitsj, In de ban van de dood, Amsterdam 1995, pag. 114.
- bron 15 poster 1: <http://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metadc205/>
 poster 2: http://history.nd.gov/exhibits/gardening/pop_OWI-34.html
- bron 16 eigen beheer Cito / CvTE
- bron 17 <http://www.tweedewereldoorlog.nl/100voorwerpen/voorwerp/japanse-mitrailleur/>
- bron 18 naar: <http://geheugenvannederland.nl/?/nl/items/NIOD01:49784>
- bron 19 naar: J. Hendriks (red.), D-day in Zuid-Limburg, Maastricht 1984, pag. 89.
- bron 20 naar: L. de Jong, Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog 1939-1945. Deel 12 tweede helft, Leiden 1988, pag. 750.
- bron 21 L. Zweers, De gecensureerde oorlog. Militairen versus media in Nederlands-Indië 1945-1949, Zutphen 2013, pag. 275 en 311.
- bron 22 naar: Utrechts Nieuwsblad, 22-03-1955
- bron 23 naar: CCCP, 1955, pag. 28.
- bron 24 naar: H-L. Danielsen (red.), Historia, Oorlogen en Veldslagen; de Koude Oorlog, Amsterdam 2015, pag. 12 en 38.
- bron 25 Archief Joods Historisch Museum Amsterdam, Fotocollectie Nieuw Israëliisch Weekblad, NIW001051932
- bron 26 naar: <http://members.chello.nl/~a.kwak/biggles/>
- bron 27 naar: S. Alexijevitsj, Het einde van de rode mens. Leven op de puinhopen van de Sovjet-Unie, Amsterdam/Antwerpen 2015, pag. 110.
- bron 28 naar: Historisch Nieuwsblad, december 2015, nr.12, pag. 13.